

Seda võiks sõnastada järgnevalt, et tsentrumite ja tagamaade kaupluste ja elanike protsentuaalne suhe on pöördvõrdeline.

Eespooltoodud väitele — nagu oleks Tartumaal eriti palju väikesi kaubanduskeskusi — kinnituseks analüüsime väljaspool tsentrumeid asuvate kaupluste arvu koostist. Tarvitades tabelit 1., kus on toodud kõigi keskuste kaupluste arvude kohta, leiame, et välja jättes 7 tsentrumit, asub järelejäänud 23 keskuses 198 kauplust. Seega jääks puhtalt maalasuvaid kauplusi vaid 412, suhe maalasuvate keskuste kaupluste ja puhtmaakaupluste vahel on siis 1:2, s. t. iga maalise keskuse kauplusele tuleb vaid kaks puhtmaalasuvat kauplust, mis tõendab veelkordselt Tartumaa kõrget keskendumise astet. Korrates veel R. Aunaste väidet, et Kõrg-Eesti kaubanduskäitiste areng sünnib keskendumise suunas, on põhjust arvata, et edaspidiselt olund veel rohkem keskuste kasuks muutub.

Kokku võttes võiksime märkida Tartu ja tema abitsentraalide hulgi-kaubanduslike tagamaade süsteemi kohta järgmist:

1. Tartu koos tema abitsentraalidega on hästi välja kujunenud minemialade süsteem, mis pindalaliselt on umbes 1,3-kordse Tartumaa suurune.

2. Minemialade süsteem ühtub ainult põhjas ja idas maakonna piiriga, läänes ja lõunas aga ületab seda. Eriti on tunginud minemiala Põhja-Valga ja Võrumaale, mis tingitud neid piirkondi läbivatest raudteeliinidest, eriti aga uuest Tartu—Petseri raudteest, mis laiendas tunduvalt Tartu minemiala Võru minemiala arvel, luues kaks uut tsentrumit, Põlva ja Veriora, ühes nende iseseisvate minemialadega.

3. Kaubanduslike keskuste kujunemine vastab täielikult teoreetiliselt tsentraalsel süsteemil kujunemisele, kusjuures enamik kaubanduskeskusi on tekkinud varustusprintsiiibil, hilisemad raudtee-äärased aga liiklusprintsiiibil.

4. Liiklusprintsiiibil tekkinud keskustel, olenevalt nende soodsamast raudtee-äärsest asukohast, on ostusfäär 2,5 korda suurem kui varustusprintsiiibil tekkinud keskustel, mis ei ole kujunenud ka nii suureks.

5. Teoreetiliselt eeldatav seos tagamaa ja tema keskuse suuruselises sõltuvuses on korrelatsiooni arvestustega tõestatud, aluseks võttes nii elanike kui ka kaupluste arvu.

6. Suuremate keskuste kaubanduslikud minemialad on suuremad kui nende sotsiaalsed tagamaad, kuna pisikeskuste juures esineb vastupidine nähtus.